

NUORISOTUTKIMUSSEURAN LAUSUNTO TULEVAISUUSVALIOKUNNAN LAUSUNTOPYYNTÖÄ VALMISTAUTUMISESTA TULEVAISUUSVALIOKUNTIEN MAAILMANKOKOUKSEEN 12.-13.10. KOSKIEN

Kiitämme mahdollisuudesta ehdottaa käsiteltäviä kysymyksiä tulevaisuusvaliokuntien maailmankokoukseen. Ehdotamme seuraavassa kolmea nuorisotutkimuksen näkökulmasta ajankohtaista teemaa. Nämä teemat perustuvat tulkintoihimme ajankohtaisista Nuorisotutkimusseuran tutkimusaiheista ja sisältävät sen takia myös ainesta, jota ei ole vielä raportoitu tieteellisinä artikkeleina.

1. Miten löydetään kestäviä ratkaisuja koronakriisin jälkeisiin nuorten hyvinvointieroihin?

Koronakriisillä on ollut merkittäviä sukupolvivaikutuksia. Ympäri maailmaa kokoontumisia on rajoitettu, kuten myös lasten ja nuorten oikeutta ja pääsyä vapaa-ajan harrastuksiin ja fyysiseen koulutukseen. Tällä on ollut merkittäviä sukupolvivaikutuksia, joiden käsitteleminen on olennaista post-pandemisessa maailmassa.

Nuoruus on elämänvaihe, jossa ystävien ja muiden nuorten ryhmien asema on erityisen merkityksellinen, jossa vapaa-ajan ja koulun ja kodin ulkopuolisten tilojen merkitys on tärkeä ja jossa opitaan tulevan elämän, niin työllisyyden, kansalaisuuden kuin ihmisyyden näkökulmasta keskeisiä asioita. Koulun ulkopuolista oppimista on ryhdytty kutsumaan non-formaaliksi oppimiseksi. Non-formaalin oppimisen merkitystä nuorille on korostettu esimerkiksi Euroopan Unionin ja Euroopan Neuvoston nuorisopolitiikassa.

Sukupolvivaikutuksia korostaa se, että korona on tautina haitallisin vanhimille ikäluokille, mutta myös nuoremmilta ikäluokilta on edellytetty uhrauksia. Koska nuoruus on vertaisvetoinen elämänvaihe, jossa vapaa-ajan merkitys on tärkeää ja jossa oma hyvinvointi rakentuu osallisuudesta paitsi kaveripiiriin, myös erilaisiin virallisiin ja epävirallisiin yhteisöihin, koronapandemialla ja sen torjuntaan liittyvillä toimenpiteillä on väistämättä ollut vaikutuksia nuoriin. Nämä vaikutukset ovat kohdentuneet eri tavoin eri nuoriin.

Suomalaisissa tutkimuksissa on havaittu korona-ajan aiheuttaneen hyvinvointieroja nuorten parissa. Nuorisotutkimusseuran toteuttamassa koronakyselyssä alkuvuonna 2021 ”41,5 prosenttia naisista vastasi kokevansa stressiä vähintään melko paljon. Nuorilla miehillä ... luvut olivat 25,1 (ei stressiä) ja 16,6 (vähintään melko paljon stressiä). Miesten kohdalla 15–19-vuotiaat raportoivat harvemmin stressin kokemuksia kuin 20–24-vuotiaat.” Vastaavia tuloksia on tuotettu myös muista kyselyistä.

Koronan aiheuttamat hankalat kokemukset jakautuvat epätasaisesti eri nuorten välille, ja on aihetta pelätä koronan voimistaneen ja kiihdyttäneen sitä edeltäviä hyvinvointieroja. Tutkimuskielillä todeten on syytä pelätä koronan lisänneen yhteiskunnallista polarisaatiota.

Kansainvälisissä tutkimuksissa on havaittu korona-ajan aiheuttamia eroja eri maiden välillä, eikä yhden maan kokemusta voida automaattisesti yleistää muihin maihin. Siksi yllä kuvattuihin Suomea kuvaaviin lukuihin on kansainvälisessä kokouksessa suhtauduttava osin varauksella. Toisaalta, korona-ajalla on myös joukko yhteisiä vaikutuksia. Eurofoundin raportin mukaan nuoret Euroopassa ovat kärsineet työttömyydestä muita ikäryhmiä enemmän, heidän mielen hyvinvointiinsa on kohdistunut riskejä (jotka ovat jakautuneet epätasaisesti) ja he ovat myös kohdanneet joukon sosiaalisia ja taloudellisia riskejä. Raportti suosittelee nuorten erityistä huomioimista post-pandeemisissa politiikkaratkaisuisissa.

Olennainen tekijä politiikkatoimissa on erotella toisistaan ne nuoret, jotka ovat kärsineet muita enemmän koronasta; ne nuoret, joiden resilienssi (pärjäämiskyky) on ollut riittävä pääsemään yli korona-ajasta; ne nuoret, joiden elämään pandemia on tuonut positiivisia vaikutuksia. Nuorisotutkimusseura ehdottaa, että pandemian sukupolvivaikutuksista ja niiden oikeudenmukaisesti hoitamisesta keskustellaan tulevaisuusvaliokuntien yhteisissä kokouksissa.

2. Millä tavalla nuoret otetaan mukaan päätöksentekoon tulevaisuuden tekijöinä erityisesti kestävä kehityksen yhteydessä?

Nuorisobarometrin 2018 mukaan ihmisen aiheuttama ilmastonmuutos on keskeisin 15-29 –vuotiaille huolta tai epävarmuutta aiheuttava aihe. Lisäksi juuri tästä aihepiiristä koettu huoli tai epävarmuus oli kohonnut merkittävästi. Carol Hickmanin ja muiden toteuttama laaja kansainvälinen vertaileva tutkimus vuonna 2021 osoitti, että tulevaisuutta koskevat huolet ovat nuorten maailmanlaajuisesti jakamia. Olennaista on, että tämä aihealue aiheuttaa paitsi merkittävää huolta, myös tuottaa pelkoa ja ahdistusta tulevaisuudesta.

Lisäksi IPCC:n vuoden 2018 raportin myötä maailmanlaajuisesti noussut ja runsasta huomiota kerännyt nuorten ilmastoliike osoitti kestävä kehityksen, mutta myös luonnon monimuotoisuuden olevan keskeinen nykynuorten poliittinen painopiste. Nykynuorten poliittista liikehdintää on ylipäättään tulkittu pettymyksenä päätöksentekijöiden koettuun kyvyttömyyteen käsitellä nuorille keskeisiä kysymyksiä sekä laajempaan pettymyksenä nykyisen elämäntavan ja päätöksentekojärjestelmän seurauksiin (della Porta 2019). Tällä pettymyksellä on vahva sukupolvioliittinen luonne. Suomalaiset nuorisotutkijat ovat esittäneet, että nuorten yhteiskunnallista liikehdintää leimaa eko-sosiaalinen pettymys, jossa koetaan, etteivät aiemmat sukupolvet ole saaneet turvattua elinmahdollisuuksia tuleville polville. Tämän pettymyksen voimakkuutta vahvistaa se, että päätöksentekijöiden ei koeta tehneen riittävän syväluotaavia ratkaisuja, jotka olisivat suhteessa kriisin voimakkuuteen. (Piispa, Kiilakoski & Ojajärvi 2021.) Pettymys kohdistuu ekokriisin havaittaviin seurauksiin omalle elämälle, mutta myös siihen, millä tavalla asiaan ylipäättään on suhtauduttu päätöksenteossa.

Ilmastotematiikalla on ilmeinen sukupolvioliittinen ulottuvuus. Olennaista tämän kriisin ratkaisemisessa se, missä määrin nuorten oma toimijuus ja näkemykset pystytään mukauttamaan päätöksentekoon. Nuorisotutkimusseura haluaa kiinnittää huomiota siihen, että tämän tulisi toteuttaa toisaalta tavalla, joka ei ruoki pettymyksen mahdollisesti vahvistamaa radikalisaatiota ja toisaalta

tavalla, jonka myös ympäristöteemoja vähemmän tärkeänä pitävät nuoret voivat hyväksyä. Molemmat teemat edellyttävät nuorten tilanteen selvittämistä ja heidän osallistamistaan päätöksentekoon.

3. Millä tavoin nuorten osallisuutta tuetaan rauhan ja turvallisuuden lisäämiseksi sekä konfliktien vähentämiseksi nyt ja tulevaisuudessa?

Suomalaiset nuorisojärjestöt olivat avainroolissa, kun YK:n turvallisuusneuvoston historiallista päätöslauselmaa [2250 Nuoret, rauha ja turvallisuus](#) rakennettiin ja kirjoitettiin. Päätöslauselma on YK:n turvallisuusneuvoston ratifioima, ja se velvoittaa jäsenmaita tukemaan nuoria aktiivisina toimijoina ja rauhanrakentajina. Päätöslauselma tunnustaa nuorten merkittävän roolin aktiivisina toimijoina kestävän rauhan puolesta, ja peräänkuuluttaa nuorten sukupolvien aktiivisempaa mukaan ottamista päätöksentekoon. Päätöslauselma myös pyytää YK:n jäsenvaltioita ottamaan nuorten tarpeet ja näkökulmat huomioon entistä paremmin päätöksenteossa sekä ottamaan heidät mukaan rauhanprosessien kaikkiin vaiheisiin. Rauhantyön on oltava osallistavaa. On myös syytä nähdä nykyistä paremmin nuorten potentiaali väkivallan ja ääriliikkeiden torjumisessa.

Päätöslauselma edistää yhteistyötä YK:n, hallitusten, kansalaisyhteiskunnan, nuorisojärjestöjen, yksityissektorin ja muiden toimijoiden välillä. Tähän tarvitaan myös aktiivisesti ja moniroolisesti akateemista ja soveltavaa tutkimusta tekeviä asiantuntijoita, kuten nuorisotutkijoita, mukaan. Päätöslauselma pyytääkin YK:n pääsihteeriä tekemään tutkimusta nuorten positiivisesta myötävaikutuksesta rauhantyössä ja konfliktien ratkaisussa. Tutkimuksien avulla voidaan suunnitella tehokkaampia käytäntöjä ja ohjelmia.

Tähän mennessä haasteena on ollut päätöslauselman täytäntöönpano ja sen seuraaminen. Päätöslauselma vaatisikin vuosittaista keskustelua paikallisesti, kansallisesti, maanosittain sekä turvallisuusneuvostossa päätöslauselman täytäntöönpanon edistymisestä. Ehdotamme, että tulevaisuuvaiokuntien kokouksessa keskustellaan, miten päätöslauselman edellyttämät toimet voidaan toteuttaa.

Nuorisotutkimusseura osallistuu jatkossakin mielellään nuorisopolitiikkaa ja tulevaisuutta koskevien teemojen käsittelyyn.

Oulussa ja Helsingissä 31.5.2022

Tomi Kiilakoski, FT, nuorisotutkimuksen dosentti, vastaava tutkija, Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura

Sofia Laine, VTT, nuorisotutkimuksen dosentti, tutkimusprofessori (alk. 1.8.2022),
Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura